

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.

Φίλε Μαρίνε,

Τὴν φιλόκαλον αἵτησίν σου ἐκπληρῶν ἐγκλείω σοι ὡδε πέντε ποιημάτια, ὧν τὰ μὲν τρία πρῶτα, τὸ Χελιδόνειον ᾄσμα, τὸ τῆς Περπερίας καὶ ἡ Ῥωμάνα, εἰσὶ δημοτικὰ παλαιὰ μέχρι καὶ νῦν πολλαχοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἴσως δὲ καὶ ἄλλαχοῦ, ἐν καιροῖς ὠρισμένοις ἀδόκιμα, ὡς εἰρήσεται κατωτέρω. Ἄγνωστοι δ' οἱ ποιήσαντες αὐτά, ὥσπερ καὶ τῶν πλείστων δημοτικῶν ᾄσμάτων, τῶν ἄριστα τὴν φύσιν εἰκονίζοντων καὶ δικαιοτάτα ταύτης αὐτῆς τῆς καλλιτόκου φύσεως γνησίων γεννημάτων δυναμένων ὀνομασθῆναι. Τούτων δ' οὖν τὰ δύο πρῶτα παρασχὼν ποτε τῷ Γερμανῷ Θεοδώρῳ Κίνδῳ (Th. Kind) οὐκ οἶδ' ὅ, τι παῖδων ἢ γούν ὅ, τι μαῖδων ὁ ἀνὴρ, ἐξέδωκεν αὐτὰ τῷ 1833 ἐν Λειψία μετ' ἄλλων τινῶν "Τραγωδίων τῆς νέας Ἑλλάδος" (σελ. 12 καὶ 13) ὅλως ἐξηλλαγμένα καὶ εἰς ἀφόρητον ἀβρύσματιαν παρεφθαρμένα. Τὸ δὲ τέταρτον, ἀποχαιρετισμὸς, τοῦ Παναγιωτάκη Μουρούζη, υἱοῦ Κωνσταντίνου (τοῦ πρώτου ἐκ τῆς οἰκίας τῶν Μουρουζῶν ἡγεμονεύσαντος, ἐπιφανεστάτου διὰ τὰς ἐξόχους ἡγεμονικὰς ἀρετὰς καὶ τὴν ποικίλην παιδείαν, ὡς ἐσημειώσατο ὁ κλεινὸς Villoison ἐν Prolegom. εἰς Ὀμήρου Ἰλιάδ. pag. XLVI), ἐστὶν ἐπίχαρις στόνος, ἀποπλέοντος ἐκ τῆς προσφιλοῦς Σμύρνης εἰς τὴν αἰχμάλωτον βασιλίδαν τῶν πό-

λεων, ἔνθα μετ' οὐ πολὺ (τῷ 1812) καὶ αὐτὸς ἀπεκεφαλίσθη μετὰ τὴν ἐν Σούμλα φονοκτονίαν τοῦ πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας καὶ κοινῶς καὶ ἰδίως εἰς ὅλον τὸ ἑλληνικὸν γένος διασπείραντος ἀδελφοῦ Δημητρίου τοῦ μεγάλου Διερμηνέως, ὡς ἐπίτροπος ὢν τοῦ αὐταδέλφου. Ἦν δέ καὶ οὗτος οὐ μόνον τῆς φιλανθρώπου πολιτικῆς συνετώτατος κοσμήτωρ, ἀλλὰ καὶ τῶν Μουσῶν προστάτης τε καὶ διασώτης· καὶ κατέλιπεν ὁ ἀοίδιμος πολλὰ τῆς μεμουςωμένης αὐτοῦ διανοίας καλὰ ἔκγονα, ἐν οἷς καὶ μετάφρασιν τῆς τοῦ Ῥακίνα Φαίδρας „συνανεστρέφετο γὰρ ὁ ἀνὴρ μετὰ τῶν Μουσῶν συχνάκις ποιῶν, στιχουργῶν, ἱστορῶν“, ὡς ὁ ἡμέτερος εἶπε πατὴρ πανηγυρικῶς ἐξεικονίσας τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ (βλ. Δόγ. ἐκκλησιαστικ. σελ. 96), ἃς προσηκόντως μὲν ἐξύμνησεν ὁ πολυμαθὴς τῆς τοῦ Γολσμίδ ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος μεταφραστῆς Δ. Ἀλεξανδρίδης ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ προσφωνήσει, κατανυκτικῶς δ' ἐδρήνησεν ὁ μακαρίτης Φωτεινὸς τὴν εἰς τὸ Πανελλήνιον ἐπισυμβᾶσαν μεγάλην ζημίαν ἐκ τῆς Σουλτανικῆς ταύτης γενναιοδωρίας τῶν κοσμημάτων τοῦ κράτους αὐτοῦ (βλ. ἱστορίαν τῆς πάλαι Δακίας κτλ. Τόμ. Β. σελ. 560). Τὸ δὲ τελευταῖον, τὸ ἐπιγεγραμμένον Ῥυάκιον, προσεσημείωται εἰδύλλιον Στατηρᾶ ἱατροῦ, περὶ οὗ δυστυχῶς οὐδὲν τέως ἠδυνήθη πλεόν μαθεῖν. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. Ἐφείσθη δέ μοι μικρὰ περὶ τῶν δημοτικῶν διαλαβεῖν. Τὸ μὲν οὖν χελιδόνειον ἢ χελιδόνισμα, ὅμοιον ἐν πλείστοις ὄν πρὸς τὸ παρ' Ἀθηναίῳ (Δειπνοσ. Η. σελ. 360) χελιδονίζειν τῶν ἐν Ῥόδῳ Λινδίων, ὡς καὶ ὁ ἡμέτερος πατὴρ εἶπέ που (Περὶ προφορᾶς τῆς Ἑλλην. γλώσ. σελ. 356), ἄδεται κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου πρωΐ ὑπὸ παιδῶν εἰς διδασκάλου φοιτῶντων, καὶ φερόντων χελιδόνα τε ξυλίνην καὶ

δέσμας χόρτων. Ὠνόμασται δὲ οὕτω προφανῶς παρὰ τὰς χελιδόνας, αἱ τότε συνήθως ἐπιφαίνονται. Τὸ δὲ τῆς Περπερίας κατὰ τὸν Ἀπρίλιον συνήθως, ὅταν μὴ βρέχη, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Παῖς θαλοῖς δένδρων καὶ χόρτοις ἀπο κεφαλῆς μέχρι ποδῶν περιβεβλημένος περιέρχεται τὰς οἰκίας σὺν ἄλλοις ἄδουσι τὸ ἄσμα, καὶ χορεύει περικλυζόμενος ὑπὸ τοῦ βουλομένου ὕδατι ἐξ ὑδρίας. Καλεῖται δὲ οὗτος περπερία (περπεριά, περπερίνα, περπερούνα καὶ περπερίτσα) ἴσως ἐκ τοῦ περφερία, ἀντὶ περιφερία, περιφέρεια διὰ τὴν περιφέρειαν καὶ πλάνην τῶν ἀγυρτῶν τούτων ἀοιδίσκων. Παρὰ Ἡροδότῳ γοῦν (Δ. 33) περφερέες ἢ περιφερέες (περιφερεῖς) καὶ παρ' Ἑσυχίῳ Πέρφερες, οἱ, ὀνομάζονται οἱ εἰς Δῆλον τὰς ὑπερβορείους παρθέτους ὀδηγήσαντες. Φαίνεται δ' ἀρχαῖον ὄν τὸ ἔθιμον τοῦτο. Καὶ παρὰ τοῖς Σέρβοις δὲ κρατεῖ ταῦτὸ ἔθιμον ὑπὸ νεανίδων τελούμενον, ἴδιον ἄδουσῶν ἄσμα καὶ τῆς οἰκοδεσποίνης κατακλυζούσης τὴν χορεύουσαν (βλ. Ῥάγκε Ἡ ἐπανάστασις τῆς Σερβίας σελ. 21, ἐν Ἀθήναις, 1862). Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔθιμα ἑλληνικὰ ἀπαντῶσιν, οὐ μόνον παρὰ τοῖς Σέρβοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Ῥώσοις, „μείναντα, ὡς ὁ ἡμέτερος πατήρ εἶπε (Περὶ συγγενείας τῆς Σλαβονορωσ. γλώσ. τόμ. Α. σελ. CLII) εἰς ἀμφοτέρωθεν τὰ ἔθνη ὡς ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν ὁμοφυοῦς γενέσεως καὶ καταγωγῆς κοιναί τε ἐκφράσεις ἐννοιῶν καὶ παθῶν καὶ παρόμοιοι τρόποι τοῦ συλλογίζεσθαι“. Πρόσθετες δ' ὅτι ἐν Θεσσαλίᾳ τὰς ἐκ τῶν βομβυκίων τοῦ μεταξοσκώληκος ἐκδυούσας ψυχὰς περπέρια καλοῦσι καὶ περπερίνας τὰς δηλείας· καὶ παροιμία δ' ἐπὶ τῶν καταβεβρεγμένων λέγεται „ἔγινε περπεριά.“ Ἡ δὲ Ῥωμάννα ἄδεται κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου ὑπὸ νεανίδων ἐξερχομένων εἰς τοὺς ἀγρούς

καὶ χορευουσῶν περὶ μίαν τινὰ ποικίλους κόσμους περιβεβλη-
μένην, ἐν οἷς πλεονάζουσιν οἱ χρυσοῖ καὶ ἀργυροῖ γυναικεῖοι
ζωστῆρες, καὶ αὕτη καλεῖται Ῥωμάννα. Μετ' αὐτῆς δ' ἐπα-
νελθούσαι οἴκαδε ποιῶνται καὶ τὸν κληδονισμόν. Καὶ ταῦτα
μὲν περὶ τούτων. Σὺ δέ, φίλε, εἴτι εὖροις ἐν αὐτοῖς καὶ
τοῖς ὑφ' ἑκάστον τῶν ἀσμάτων ὑποσημειωμένοις πρὸς σα-
φήνειαν, παράδου τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ καλοῦ σου Ἡμερο-
λογίου, ἐν ᾧ εἶδε ἀναγράψαις καὶ τῆς τριποδῆτου μητρὸς
τοῦ πρωταθλητοῦ τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας Ῥήγα τὴν
ἔδη ὑποφώσκουσαν ἀπελευθέρωσιν. Ἐρῶωσο.

Ἀθήνησι τῇ α'. Μαρτίου 1867.

ὁ Σὸς

Σ. Κ. Οἰκονόμος.